

RAŠYTOJOS LAZDYNŲ PELĖDOS LITERATŪRINĖS PREMIJOS KONKURSUI

RAŠINYS „IEŠKOMOS MERGINOS, PATIRTIS NEREIKALINGA“

Gerda Pilipaitytė

Kaunas

„Ieškomos merginos, patirtis nereikalinga“, – perskaitė skelbimą laikraštyje. Šis buvo kitoks, skyrėsi nuo tų apie pametus / pavogtus daiktus, šiek tiek įdomesnių, tokių kaip „KORTŲ lošikams svarbu! Kiekvienam už 3 litus išaiškinsiu kaip apsisaugoti nuo apgavysčių lošiant iš pinigų. Krenčelis, Skirsnemunė“¹ ar daugybės panašių į šį: „IŠSVAJOTOJI! Ruduo bus liūdna tau ir man. Išvengti to rašyk, foto ir biografiją būtinai pridėk. Tikslas vedybos. Esu 24 mt. aukštas, neperblogos išvaizdos, tarnybą turiu... Mažeikietės nerašyk! Mažeikiai.“ Lošimas visada atrodė kažkas baisaus, nežinomo, čia, sodžiuje, niekas niekada nelošė, tai buvo miesto dalykas. Įsivaizdavo tabako dūmus ir vyrus pliekiančius kortomis vėlyvais rudens vakarais. Ruduo... Dienos trumpėjo, naktys šalo ir tikrai laikotarpis atrodė liūdnas. Nors tik šešiolikos metų, jau reikėjo galvoti apie vedybas. Tėvo nebebuvo, motinai nerūpėjo ir kaime žmonės šnekėdavę, jog matė gimdytoją vis su kitu vyru. Jautė gėdą, neviltį, bet žinojo, kad yra bejėgė. Labiausiai ko troško – nebūti tokia kaip ji. Mažeikiškio tekstukas priminė lyriko eiles, o poezija visada patiko. Tačiau neturėjo nei nuotraukos, nei biografijoje kuo pasigirti... Kita žinutė teikė daugiau vilčių: „ESU nevedęs. Neatsiras pasaulyje moters, kurios nesutikčiau vesti. Tik viena statoma sąlyga, kurią pasakysiu asmeniškai. Tauragė.“ Smalsu buvo, kokia ta sąlyga, bet Tauragė kažkur toli apačioj... Užvertė laikraštį ir padėjo ant stalo.

„Ieškomos merginos, patirtis nereikalinga“, – sakė skelbimas. Tik viena eilutė bei dvaro adresas apačioje. Kelias nebuvo toks tolimas, kurio nenuieitum pėsčiomis. O darbo taip reikėjo, po tėvo mirties žlugo jų ūkelis, motina nusigėrė, vis skaičiuodavo centus, net putros nebegalėdavo išsivirti, dažnai nueidavo miegoti tik metų arbatos išgėrusi. Patirties jokios neturėjo, o kas šiais laikais be patirties priima? Pagalvojo, kad tai puiki proga, nes tėvo palikti pinigai jau ėjo į pabaigą, motiną matydavo vis rečiau, neturėjo ką prarasti. Žinoma, girdėjo gandų, kad dvaruose ponai labai miesčioniški, net sostinėje pabuvoję, vaikosi tenyškų madų. Pati kartą buvo mieste, kada svajojo mokytis siuvėjos amato, juk ir talentą turėjo, ir motina sutiko padėti, iš kažkur gavo pinigų, bet ir jų neužteko mokslams, todėl jautėsi pažeminta, kai nepriėmė į mokyklą ir tik per langą galėjo stebėti prie siuvamųjų mašinų triūsančias merginas. Nuo tada miesto kultūra priminė nesėkmę, pinigų valdomą pasaulį.

„Aš tiesiog pabandyčiau laimėti“, – galvojo. Ir jau kitą rytą patraukė link dvaro. Kelias nepailgo, už valandėlės stovėjo ant slenksčio ir nedrąsiai beldė į duris, tačiau niekas neatidarė. Kas pasirodė keista, nes įėjo pro atvirus didžiulio kiemo vartus. Jautė lyg kieno žvilgsnį įsmeigtą sau į nugarą, o tada dėmesį patraukė virš durų kabantis medžio raižinys. Jis atrodė neįprastai: vaizdavo vandenį ir iš jo ropojantį vėžį, iš šonų buvo tartum bokštai, tarp jų – du paklaikę šunys, žiūrintys į viršų. O viršuje buvo veidas, rūsčiai žvelgiantis į apačią. Ne iš karto suprato, jog tai mėnulis. Staiga apėmė bloga nuojauta, „XVIII La Luna“ buvo parašyta po keistu vaizdu. Kol žiūrėjo į raižinį, durys atsivėrė ir pasirodė moteris, apsigobusi persikinio atspalvio šilkinio peniuaru su nėriniais aplink krūtinę. Atrodė tartum karalaitė iš senovinių legendų. Nužvelgė viešnią nuo galvos iki kojų. „Koks tavo vardas, mergaite?“ – prabilo karalaitė. Jau žiojosi sakyti, bet gražioji ponija ją nutraukė: „Ša, nereikia, tavo vardas čia vistiek neturi reikšmės. Vadinsiu tave Saule, – keistai šyptelėjo, – mano vardas Luna.“ Prisistačiusi pakvietė į vidų ir

¹ Skelbimai tikri, kalba netaisyta. (Aut. past.)

jos įžengė į erdvę kambarį, kurio sienas puošė paveikslai bei veidrodžiai, grindis dengė margesnis už povo uodegą kilimas, palubėje kabėjo žerintis sietynas.

„O čia Aušrinė“, – pasakė, kai įėjo į kitą kambarį, kuriame ant kilimo sėdėjo raudonplaukė jaunutė mergina, išbalusiu lyg kamėja veidu. Bet kas tikrai traukė dėmesį buvo nepaprasti tos patalpos langai – didžiuliai, puošti įvairiausių spalvų vitražais, akies kampučiu dar pastebėjo toliausiame kampe stovintį pusamžį vyrą, nejudantį, todėl vėl grįžo prie įvairiaspalvių stiklų: „Visa vandarykštė namo viduj!“ – nusistebėjo. Moterys sukikeno, tik tada ji susigėdo savo prastos kalbos. Pasirodė, kad patamsiuose besislepiantis vyras linktelėjo. Kai jaunesnė pasišalino, likusios dviese gėrė iš gilių pataisytą kavą ir aptarinėjo būsimą darbą. Lengva sakyti „aptarinėjo“, nes iš cukrinių sakinių niekas nepaaiškėjo: darbas būtų... čia gyventi? Beveik dvidešimčia metų vyresnė gražuolė suokė apie dalyvavimą ypatinguose poezijos vakaruose, dvare besilankančius įdomius žmones ir širdis salo to besiklausant, iš blizgančių akių matėsi, kad kanarėlė įkliuvo į narvelį. „Na, tai ar sutinki?“ – mirktelėjo ponia. „Dar pamąstysiu“, – atsakė. „Mąstyk, mąstyk, kaip rašė viena amerikono poetė – mąstančios moterys miega su monstrais, – nusijuokė, – o gal dar taip tik parašys...“

Kaip buvo sutarus, kitos dienos vakare išsiruošė į dvarą. Pakelės miškas skendo rūke, pro medžių šakas žiūrėjo mėnulis, kažkur šalikelėje čireno svirplys. Tokia magiška, bet ir baigi naktis artėjo. Dvaro sode kvepėjo daugybė rožių, taip stebuklingai atrodančių pilno mėnulio šviesoje. Sekundę nustėro, nes pasirodė, jog matė sodo gilumoje prabėgančią moterį balta plazdančia suknele, tokią panašią į laumę. Bet tada dėmesį patraukė kitkas: iš sodo matėsi atdara veranda ir saliono langai. Tuose languose sėdėjo poniškai apsirengę vyrai, viename tarp jų galėjai aiškiai matyti stovinčią pusnuogę merginą, kitame – kažin kas kabėjo palubėje, geriau įsižiūrėjus suprato, jog tai virvėmis supančiota gyva moteris. Norėjo iš ten bėgti, bet priešais išdygo toji laumė, kuri, pasirodo, buvo vakar dienos ponia. Tik nuo vakar pasikeitusi – apsiblausiusiu žvilgsniu, perkreipta šypsena. „Saulė, čia tu? Užei, užei, kur tu dabar bėgsi, vakaras dar tik prasidėjo“, – suprunkštė ir meiliai apkabinusi įsivedė pro duris, kaip draugė, atidaranti vartus kokio tai paslaptingo pasaulio.

Viduje tvyrojo dūmai bei keistas kvapas, visur degė daugybė žvakių, vyrai lošė kortomis, prie jų kojų sėdėjo plika moteris. „Dar opijaus, šeiminke?“ – pasiūlė ši Lunai, pastebėjusi ją grįžus. Šeimininkė atsisakė, pasakojo naujai jaunajai draugei apie *shibari* meną, kurį vienas gerbiamas draugas nusižiūrėjęs kelionės į tolimąją Japoniją metu. „Todėl ir ieškome merginų, nes kuri miesto panelė iš geros šeimos leistųsi supančiojama virvėmis, pusnuogė suteiktų malonumą mėgautis jos kūnu kaip meno kūrinium ar per naktį palaikytų kompaniją elito vyrams? Ateina vargšės kaimietukės, bet mes iš jų padarome moteris, pati matei Aušrinę – visus prastuomenės žodžius užmiršus. Mes joms darome paslaugą. Šie vyrai joms daro paslaugą, jas išgelbėja iš skurdo, garbina kaip princeses. O ko dar moteriai reikia – tik vyrų dėmesio ir jų teikiamo saugumo jausmo. Bet viskas visada prasideda nuo poezijos“, – plačiai nusišypsojo. Tada šeimininkė skambiai suplojo rankomis ir pranešė, kad poezijos naktis prasidėjo. Svečiai pradėjo pilstyti stipriuosius gėrimus, užgrojo muzika. Saulė vistiek nesuprato, kas tai per vieta, bet į galvą kažkodėl atėjo prisiminimai, kada senos močiutės gąsdindavo pragaru, tada nuolat įsivaizduodavo ten šokančius velnius, liepsnas, katiluose verdančius žmones. O kas, jei iš tikrųjų yra ne taip? O kas, jei pragaras yra čia? Jei pragarą kuria žmonės?

Poezijos skaitymai vyko iš tikrųjų. Viena po kitos kelis eilėraščius skaitydavo jaunutės merginos. Neaišku, kas buvo tų eilių autoriai, kūrinių esmės taip pat neįsidėmėjo, nes kol skaitė, stovėdama prieš klausytojus, jautė jų žvilgsnį, jie ryte rijo kiekvieną kūno lopinėlį ir Saulė negalėjo galvoti apie nieką kitą. Pasibaigus skaitymams, priėjo vienas galantiškos išvaizdos vyriškis ir sušnibždėjo prie ausies: „Kai skaitėtė tą eilėraštį, vienintelis jaudinantis dalykas buvo jūsų lūpos“. Tačiau jo šnabždesys labiau priminė gyvatės šnypštimą, Saulė norėjo atsitraukti, bet vyras prisitraukė arčiau: „Neapsimeskite vienuole, gyvenančia dvasiniais jausmais, juk ir jūsų temperamentas reikalauja orgijų. Vien poezija nepasitenkinsi“, – suokė dusliu balsu, kišdamas savo veidą prie jos. Neišmanant kaip išsivaduoti, tarp jų įsiterpė aukštas, linksmas nusiteikęs ponas. „Gal tu perleisk ją man, sūneli“, – pasakė daug vyresnis išgelbėtojas, o jo akyse kokia tai ugnis degė. Pirmasis nedrįso priešintis ir naujasis kompanionas už

minutėlės jau teiravosi, ar nenorinti persikelti į miestą: „Juk tokioms mergužėlėms kaip tu miestas patinka, ar ne taip? Veržte į jį veržiatės, lyg naktiniai drugiai prie lempos“, – šyptelėjo pro ūsus dėdė, grubiais pirštais spausdamas šlaunį. Saulė tik šyptelėjo, bet jautėsi nesmagiai, pagalvojo, kad geriau šią akimirką būtų vyru, nereikėtų šito kęsti, jei tik dabar būtų vyru, tai taip užsimotų... Jis glostė liaunus pečius siūlydamas degtinės. „Kad aš šnabės negeriu“, – sumikčiojo. „Cho cho cho, šnabės ji negeria, kokia žavinga kaimietukė, – pradėjo kvatoti senis, – Degtinės, mergaite, reikia sakyti degtinės, užtenka tos sodžiaus kalbos. Čia tu būsi kaip princesė ir kalbėsi miesčioniškai, ir degtinę gersi“, – pasakė, pripildydamas stiklą lig viršaus.

Taip jie ten sėdėjo, į šeštą dešimtį įkopęs vyras bučiavo, glamonėjo merginą, vaišindamas saldumynais, stipriais likeriais girdydamas. Taip buvo ir kitą vakarą, ir dar kitą, ir dar... Kol pametė skaičių. Kai palaikydavo kompaniją vyrams, visada mintimis išskrisdavo, žiūrėdavo į niekur. Ką tada galvodavo, niekam nebuvo aišku. Kodėl negrįžo namo? Nes neturėjo kur grįžti, namai tai žmonės, o motina jau seniai su kitu vyru gyveno, gal ir ne vienu. Buvo girdėjęs, kad pasaulis baisi vieta, bet dabar žinojo, kad jis dar baisesnis, jei lieki jame viena. Ne, ne viena, dar blogiau – su tavęs tykančiais grobuonimis, panašiais į tuos šunis dvaro duris puošiančiame raižinyje. Tokiais, kurie sako, kad yra tavo draugai, kad visada gali kreiptis į juos pagalbos, o tada maloniai paprašo nusimesti drabužius, atsistoti vienaip ar kitaip ir juokiasi, kada nežinai, kur pasislėpti iš gėdos, kai numeta iš miesto atkeliavusius pinigus ant grindų kaime. Štai kaip yra – esi vargšas, silpnesnis ir būsi skriaudžiamas stipresnių, jie iš tavęs tyčiosis, pavers žmogų gyvuliu savo akyse ir tai jiems sukels daug juoko. Galvojo, kad toks likimas, nuo jo nepabėgsi. Kol vieną naktį užsidegė dvaras ir žuvo vos ne visi ponai jame. Iš toli degantis pastatas atrodė kaip saulės spindulys tamsoje.

„Saulute, aš labai norėčiau, kad apsimestum mažute, kvailute mergaite, ta pačia naivuole, minėjai man kartą, kuri tikėjo, kad vieną dieną galės mieste siuvėja būti“, – net springo juokais kažkuris iš dėdžių, kada sėdėjo kartu žvakių nušviestame kambaryje. „Man tai taip pakelia ūpą. Arba ne, štai čia visi pinigai, turiu jų begalę, – ištiesė pluoštą banknotų, – būsiu tavo geradaris, galėsi susimokėti už mokslus, bet tik jei dantimis susirinksi nuo žemės, tai bent bus vaizdelis!“ – bukai šypsojosi ponas ir

pažėrė pinigų ant grindų. To buvo gana. Jai užteko pažeminimų, nužmogėjimo aplinkui, vien dėl to, kad ji mergina, vien dėl to, kad yra neturtinga, vien dėl to, kad jie galėtų pasilinksinti. „Nepatinka mano sodžiaus kalba? Tai papūsk man į urzę!“ – sušuko mergina ir vožė vyriškiui pirmu po ranka pasitaikiusiu daiktu. Tas daiktas buvo žvakidė. Užsiliepsnojo jo drabužiai, lova, užuolaidos, ji bėgo iki pagrindinių durų ir vartė visas liepsnojančias žvakes paskui save. Kas nors tikrai būtų padėjęs užgesinti, bet šiam dvarui taip reikėjo privatumo. Aplinkui nebuvo nė gyvos dvasios, tik ji su pinigais, kuriuos spėjo susirinkti prieš išbėgdama. Kas buvo jos galvoje? Mąstančios moteris miega su monstrais, kol pačios tokiais tampa.

Tai buvo geriausia siuvykla mieste, per langą dažnai matydavosi prie siuvamosios mašinos triūsianti moteris. Praėjo daug laiko, mergina, jos vardas Elena, baigė mokslus, pasitelkusi savo gabumus įsidarbino garsioje siuvykloje, galiausiai ištekėjo už vieno amatininko, kuris ilgą laiką buvo tik geras draugas, visada ją gerbė ir apie viską viens su kitu kalbėjosi. Siūdama labai puošnią, bet nepatogią dėvėti suknelę, Elena paklausė savo išrinktojo: „Ar kada nors norėjai būti moterimi?“ – „Ne. O tu vyru?“ – „Kartą.“
